

Dijital Dönüşümün Örgütsel Yansımaları (İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler) kitabı, Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi ev sahipliğinde Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nin de paydaş olduğu I. Uluslararası Dijital İşletme, Yönetim ve Ekonomi Kongresi'nde (ICDBME2021) online olarak sunulan bildirilerin genişletilerek kitap bölümü haline getirildiği ve bölümlerin hakem değerlendirme sürecinden geçirilerek oluşturulduğu bir eserdir. Onüç bölümden oluşan bu kitap, dijital dönüşüme hem kuramsal hem de uygulama açısından ışık tutmaktadır. Bölüm yazarları, dijital dönüşüm bağlamında oluşturdukları çalışmalarla tüketicilere, işletmelere ve kamu yönetimine katkı sağlamayı amaçlamışlardır.

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL YANSIMALARI
İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL YANSIMALARI

(İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler)

Editörler

Prof. Dr. Ercan OKTAY
Dr. Öğr. Üyesi Beyhan BELLER DİKMEN

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL YANSIMALARI

(İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler)

Editörler

Prof. Dr. Ercan OKTAY

Dr. Öğr. Üyesi Beyhan BELLER DİKMEN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 106

**DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL YANSIMALARI
(İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı
Değerlendirmeler)**

Editörler

Prof. Dr. Ercan OKTAY

Dr. Öğr. Üyesi Beyhan BELLER DİKMEN

Grafik & Tasarım

Büşra UYAR

Muhammed Sami TEKİN

Mustafa ALTINTEPE

Baskı

NEÜ Yayınları

KTB. S. No: 48888

ISBN

978-625-7517-92-8

E-ISBN

978-625-7517-93-5

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok.
No: 11/1 Meram / KONYA
0332 221 0 575 - www.neuyayin.com

Aralık, 2021

* Bu eserin tüm hakları Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları'na aittir. Fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, kaynak gösterilmedikçe resim, şekil vb'leri kullanılamaz.

* Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	1
I.BÖLÜM	
Organizasyonel Boyutuyla Dijital Dönüşüm.....	7
II.BÖLÜM	
İşletmelerde Dijital Dönüşüm Bağlamında Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimine Yönelik Yönetimsel ve Davranışsal Öneriler	49
III.BÖLÜM	
Dijital Dönüşüm Bağlamında Değişime Direncin Örgütsel Sinizme Etkisinde Motivasyonun Aracılık Rolü	79
IV.BÖLÜM	
Kamu Yönetimi ve Dijitalizm: "Dijitale Yetişmek, Dijitalle Yetişmek"	107
V.BÖLÜM	
Dijital Oyunların İnovatif Yönü ve Dijital Oyun Sektörünün Geleceği ..	129
VI.BÖLÜM	
Dijital Dönüşüm Sürecinde E-Ticaret ve Değişen Tüketici Davranışları ..	149
VII.BÖLÜM	
İşletmelerde Dijitalleşme Sonrası Organizasyonel Bağlılık	177
VIII.BÖLÜM	
Endüstri 4.0 ve Akıllı İşletmelerin Kariyer Planlamasına Etkileri Üzerine Bir Derleme Çalışması	217
IX.BÖLÜM	
Pazarlama 5.0 Anlayışının Yeni Pazarlama Stratejilerine Yansımaları: Müşteri Deneyimi Yoluyla Rekabet Avantajı Sağlamak	237
X.BÖLÜM	
Tüketicilerinin Sürücüsüz Araçlara Yönelik Tutumları ile Fayda ve Risk Algılarının Belirlenmesi	275

XI.BÖLÜM

Online Eğitim ve Kadın Öğretmenlerin Evden Çalışma Dönemi
Deneyimleri 307

XII.BÖLÜM

Covid-19 Pandemisi Sürecinde Eczacılık Hizmetlerinde Mobilizasyon
ve Dijital Eczacılık Kavramının Önemi 337

XIII.BÖLÜM

The Effect of Organizational Capital on Organizational Response to
Covid-19: Evaluations of Bethlehem (in The Palestine) Tourism Sector
Stakeholders 377

Önsöz

Dünyayı hızlı bir şekilde değiştiren internet ile dijitalleşme kavramı hayatımıza girmiş ve bu sayede bilgi kaynaklarının dijital ortamda kullanımı sağlanmıştır. Bu durum, insanların yanı sıra hem işletmelerin hem de kamu kurumlarının değer üretme sürecinde internet, bilgisayar gibi dijital teknolojileri kullanmasını gerektirmektedir. Bu teknolojilerin kullanılması insanların yaşam kalitesi ve iş hayatındaki yeri gibi birçok alanı etkilemektedir. Bu teknolojiler sayesinde işletme ya da kamu kurumlarında elde edilen analog verilerin dijitale dönüştürülerek kapsamlı bir dönüşüm süreci olarak ifade edilen dijital dönüşüm kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Dijital dönüşüm ile sadece dijital teknolojilerin kullanımı artmamış, işletme ve kamu yönetimindeki iş süreçleri, örgüt yapıları ve iş stratejileri dijital odaklı hale gelmiştir.

Dijital Dönüşümün Örgütsel Yansımaları (İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler) kitabı, Tarsus Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi ev sahipliğinde Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi'nin de paydaş olduğu I. Uluslararası Dijital İşletme, Yönetim ve Ekonomi Kongresi'nde (ICDBME2021) online olarak sunulan bildirilerin genişletilerek kitap bölümü haline getirildiği ve bölümlerin hakem değerlendirme sürecinden geçirilerek oluşturulduğu bir eserdir. Onüç bölümden oluşan bu kitap, dijital dönüşüme hem kuramsal hem de uygulama açısından ışık tutmaktadır. Bölüm yazarları, dijital dönüşüm bağlamında oluşturdukları çalışmalarla tüketicilere, işletmelere ve kamu yönetimine katkı sağlamayı amaçlamışlardır.

Kitap bölümlerinin Bölüm yazarlarına ve hakemlik sürecine zaman ayıran Kıymetli Hocalarımıza emeklerinden dolayı teşekkür ediyor, kitabın tüm kullanıcılara yararlı olmasını diliyoruz.

Prof. Dr. Ercan OKTAY
Dr. Öğr. Üyesi Beyhan BELLER DİKMEN

EDİTÖRLER

Professor Ercan OKTAY

Ercan OKTAY was born in Kırsehir/Turkey in 1968. He received his B.A. Selcuk University in 1993. In 1996, He began to work as a research assistant at Selcuk University in Karaman/Turkey. He held a MA from the Social Sciences Institute, Afyon Kocatepe University in 1997. In 2006, Professor Ercan OKTAY completed his Ph.D. at the Social Sciences Institute, Selcuk University. In 2011, he became an associate professor in the field of Public Administration. He presently works at Karamanoglu Mehmetbey University in Karaman. His research interests include Management and Strategy, Psychology of Management and Local Governments.

Asst. Prof. Dr. Beyhan BELLER DİKMEN

She completed her bachelor's degree in the Department of Accounting and Finance Education at Gazi University, in 2008. She got her master's degree in Accounting and Finance, from the Social Sciences Institute of Niğde University in 2011. She completed her doctorate degree in Accounting and Finance at the Social Sciences Institute of Niğde Ömer Halisdemir University in 2017. She worked as a lecturer in Social Sciences Vocational School at Giresun University between the years 2011 and 2019. She has been working as an Assistant Professor in the Department of International Trade and Logistics, Faculty of Applied Sciences of Tarsus University since 2019. Her fields of study are accounting and finance, especially financial accounting, cost accounting, logistics cost, and international accounting standards.

Hakem Listesi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınevi tarafından yayınlanan Dijital Dönüşümün Örgütsel Yansımaları (İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler) başlıklı kitapta yer alan kitap bölümlerini değerlendirme sürecine zaman ayırarak değerli katkılarını sunan kıymetli hocalarımıza teşekkür ederiz.

Dr. Murat DEMİR
Bağımsız Araştırmacı/Özel Sektör

Dr. Sevim GEZEĞEN ÜNLÜ

Dr. Öğr. Üyesi A. Gözde İYİCİL
Ufuk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Aslı ÇİLLİOĞLU KARADEMİR
Bartın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Cansu TOR KADIOĞLU
Tarsus Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Engin YURDASEVER
Ordu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Figen ÖCAL
Nişantaşı Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülşen KIRPIK
Adıyaman Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mesut ÇAKIR
Adnan Menderes Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi M. Sami SÜYGÜN
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Fatma ÇAKIR
Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Orhan Veli ALICI
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Oya KORKMAZ
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Serkan ŞAHİN
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Sezen BOZYİĞİT
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Şükrü Anıl TOYGAR
Tarsus Üniversitesi

Doç. Dr. Pınar ALTIOK GÜREL
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Zeliha Tekin
Muş Alparslan Üniversitesi

XI. BÖLÜM

DIJİTAL
DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL
YANSIMALARI
(İşletme ve Kamu Yönelimi Açısından Farklı Değerlendirmeler)

ONLİNE EĞİTİM VE KADIN ÖĞRETMENLERİN EVDEN ÇALIŞMA DÖNEMİ DENEYİMLERİ¹

Dr. Sevim Gezegen ÜNLÜ
ORCID ID: 0000-0002-2126-5468

ÖZET

Covid-19 salgını ve online eğitim düzenlemeleri eğitim sistemini birçok açıdan etkilemektedir. Salgın koşullarının zorunlu kıldığı evden çalışma döneminde birinci vardiyaya (ücretli iş) ve ikinci vardiyaya (ev içi emek) ayrımı ortadan kalkmış ve tek bağlamda iki vardiyanın gereklilikleri yerine getirilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı, tek mekanda iki vardiyanın devam ettirildiği evden çalışma biçiminde evli ve çocuklu kadın öğretmenlerin birinci ve ikinci vardiyalarda yaşadıkları değişimleri ve bu değişimlerin muhtemel sonuçlarını gözlemlemektir. Bu doğrultuda keşfedici bir araştırma tasarlanmıştır. Verilerin toplanması için nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği tercih edilmiş, amaçlı örneklem yöntemiyle 15 evli ve çocuklu kadın öğretmen ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler uzaktan eğitimin yapıldığı ve kısıtlamaların devam ettiği dönemde telefonla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların onayı ile ses kayıtları alınmış ve mülakattan hemen sonra kayıtlar yazıya dökülmüştür. Veri analizi için içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizi dahilinde öncelikle mülakat verileri betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırmanın bulgularına göre evden çalışma, kadınlar için çoklu rol gerekliliklerinin aynı anda ve aynı mekanda yerine getirilmesi anlamına gelmektedir. Bu durum çalışma ve çalışma dışı saatler arasındaki sınırları belirsizleştirmiştir. Uzaktan eğitim sistemi teknolojisini öğrenmek, geleneksel yüz yüze eğitim sistemi gereklilik ve hedeflerini uzaktan eğitim sistemine adapte etmek, veliler ile artan iletişim ve öğretmenler üzerinde artan informal denetimleri gibi sebeplerle birinci vardiyada; çocuk

[1] Bu çalışma 08 – 09 Ekim 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak düzenlenen I. Uluslararası Dijital İşletme, Yönetim ve Ekonomi Kongresi (ICDBME2021)'nde özet hali sözlü bildiri olarak sunulan "Online Eğitim ve Ebeveynlerin İnförmel Öğretmen Denetimi" başlıklı çalışmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

bakımı, ev temizliği ve yemek yapma kapsamında artan ihtiyaçlar nedeniyle de ikinci vardiyada iş yükünde artış yaşanmıştır. Bu nedenle günlük dinlenme süreleri azalmıştır. Ayrıca, ebeveynlerin öğretmenler üzerindeki denetim düzeyleri salgın döneminde artış göstermiştir. Bu artışı açıklar nitelikte online eğitim, ebeveynlere dersler boyunca sınıf ortamını farklı yollar ile yakinen gözlemleme imkanı sunmaktadır. Artan denetimin, özellikle özel okul çalışanı öğretmenlerde kaygı düzeyinin artması ve tükenmişlik sendromu gibi sonuçlara kaynaklık edebileceği gözlemlenmiştir. Diğer taraftan evden çalışma, ev ve okul arasındaki bağlamı değiştirmenin (mod değişimi, odaklanma vb.) psikolojik kazanımlarını deneyimleme şansını ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca anne ve öğretmen rolleri arasında rol çatışması ihtimalinin artabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Online Eğitim, Evden Çalışma, Covid-19, Öğretmen, Kadın

GİRİŞ

Kadınların çalışma hayatına dahil olması, geleneksel sorumluluklarında herhangi bir değişim yaşanmadan yeni sorumluluklar almaları anlamına gelmektedir. Hochschild ve Machung'a (2012) göre, çalışan kadınlar için birinci vardiya işyerinde çalışma süreleri içinde geçirilen zamanı ifade ederken, ikinci vardiya ev içi işlerin ifa edilmesi için kullanılan zamanı ifade etmektedir. Çalışan kadınların ikinci vardiyası ve bunun olumsuz etkileri bugüne kadar zengin bir literatür içinde incelenmiştir. Ancak Covid-19 pandemisi ile birlikte evden çalışma düzenlemeleri, çalışan kadınların birinci (ücretli işle ilgili) ve ikinci (ev içi işler ile ilgili) vardiya arasındaki sınırlarını ortadan kaldırmaktadır. Örneğin çalışan bir kadın sabah evden çıkarak birinci vardiyaya (ücretli işe) gidiyor, iş bitiminde eve dönerek ikinci vardiyalarına (ev içi emek) başlıyordu. Küresel salgın ile evden çalışma döneminde ise bu iki vardiya arasındaki sınır ortadan kalkarak her iki vardiyanın da talepleri aynı anda karşılanmaya çalışılır hale gelmiştir.

Bu araştırmada pandemi döneminde evden çalışan kadın öğretmenlerin bu iki vardiya kapsamındaki günlük rutinlerinin nasıl iç içe geçtiği üzerine odaklanılmıştır. Araştırmanın amacı,

salgın öncesindeki iki vardiya (ev ve iş), iki bağlam ayırımının ortadan kalkmasıyla oluşan tek bağlam iki vardiya durumunun nasıl deneyimlendiği ve bu deneyimlerin sonuçlarının neler olduğu üzerine keşfedici bulgular elde etmektedir.

Literatürde salgının kadın özelindeki sonuçlarını ortaya koyan birçok araştırma mevcuttur. Bu araştırma ise salgının etkileri; ilgili literatürü destekler bulgular elde etmekle birlikte, kendini benzerlerinden, bağlam ayırımının ortadan kalkması üzerinden anlatarak farklılaştırmaktadır. Araştırmanın katkısı; iki vardiyanın tek bağlamda yürütüldüğü evden çalışma döneminde, kadın öğretmenlerin çalışma ve ev içi sorumluluklarına yönelik salgın öncesi dönemden farklılaşan ve salgın dönemine özgü sonuçlarını ortaya koymasındır.

PANDEMİ VE ÇALIŞAN KADINLARIN ÜCRETLİ/ÜCRETSİZ MEĞİNE İLİŞKİN LİTERATÜR

Küresel salgın döneminde, okullar ve kreşlerde yüz yüze eğitime ara verilmesi; restoranların kapatılması; özellikle tam kapanma dönemlerinde ve bu dönemler dışında bulaş kaygısının yoğun yaşandığı hanelerde çocukların bakımı için bakıcı hizmetinden faydalanamama; temizlik işleri için yardımcı alınmaması gibi nedenler hane içi tüketim mallarına ve bakım hizmetlerine talebi ve hane içi emek ihtiyacını arttırmıştır. Bu noktada cevabı merakla beklenen soru, bu sorumluluğun hane içinde aile üyeleri arasında nasıl dağılacaktır. İlkaracan ve Memiş (2020) Türkiye’de karantinanın ilk dönemlerinde bakım ekonomisinin durumu ile ilgili yürüttükleri geniş katılımlı araştırma sonuçları, kadınların bakım emeğinin erkeklerden dört kat fazla olduğunu göstermiştir. Bozkurt’un (2020) 5 bin 300 kişi ile Türkiye’de gerçekleştirdiği araştırmanın ilk verilerine göre, kadınlar salgın döneminde çocuk bakımı ve temizlik için yardım desteğini kayb ettiklerini ve iş yüklerinde önemli artışlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Benzer bir şekilde Andersen vd. (2020), pandeminin kadınların çocuk bakımı ve evde eğitim sorumluluklarına daha fazla zaman ayırmasına yol açtığını, erkeklerin ise nispeten daha az etkilendiğini göstermektedir. Jessen ve Waights (2020) ise çalışan annelerin artan ikinci vardiya sorumluluklarını yerine getirebilmek için gece geç saatlere kadar çocuk bakımı ve çocukların evde

eğitimine destek ile ilgilendiklerini raporlamıştır. Deloitte'un (2020) pandeminin çalışan kadınlar üzerine etkisini raporlayan uluslararası araştırmasının bulgularına göre, katılımcıların %65'i ev içi işler ile ilgili sorumluluklarının arttığını dile getirmişlerdir. İlgili araştırmada bu artışın açıklayıcıları olarak çalışan kadınların %58'i çocuk bakım sorumluluklarını ve %53'ü çocukların uzaktan eğitimlerine destek faaliyetlerini gerekçe göstermektedir. Yine farklı ülkelerde yürütülen araştırmaların (Herman vd., 2021; Power, 2020; Alon vd., 2020; Fortier, 2020; Etheridge & Spantig, 2020; Nash & Churchill, 2020; Minello, 2020), Covid-19 ile kadınların ev içi yüklerinde belirgin artışlar yaşandığını raporlaması problemin küresel boyutta tecrübe edildiğini doğrulamaktadır.

Pandemi süresince özellikle evden çalışma dönemlerinde iş ve aile sınırlarının belirsizleştiği, ev ile ilgili sorumlulukların ise cinsiyete göre daha belirgin hale geldiği görülmektedir (Alon vd., 2020; Cui vd., 2020). Dünya çapındaki bu krizin, ev içi bakım emeğinin eşler arasındaki dağılımındaki kadınlar aleyhine eşitsizliği derinleştirdiği görülmektedir (Gross, 2020). Del Boca vd. (2020) salgın öncesi ve salgın sürecinde kadın emeği, ev içi emek ve bakım emeği üzerine gerçekleştirdikleri araştırmalarının bulgularına göre İtalya'da salgın öncesinde de çocukların bakımı ve ev içi işlerin sorumlulukları genellikle kadınların üzerindedir. Tek fark kadınların anneanne/babaanneye devrettikleri bakım sorumluluklarını artık kendilerinin üstlenmesi gerektiğidir. Çalışan annelerin çocuklarının bakım sorumluluklarını genellikle anneanne/babaanne yürüttüğünden salgın döneminde karantina sebebiyle bakım işleri çalışan annelerin sorumluluğuna kalmıştır. Bu nedenle ücretli bir işte çalışan annelerin zaman baskısı yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farre vd. (2020) İspanya'da salgının toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerine etkileri ile ilgili gerçekleştirdikleri araştırmalarında, kadınların haftalık ortalama 28 saati çocukların bakım sorumluluklarına ayırdıkları ve ev içi iş yüklerinde önemli artışların yaşandığı belirtilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre İspanya'da salgın döneminde kadınların hem ücretli emek hem de ücretsiz bakım emeğindeki dezavantajlı durumları daha fazla derinleşmiştir.

ÜCRETLİ/ÜCRETSİZ EMEĞİN AYNI ANDA YÜRÜTÜLMESİNİN SONUÇLARI

İtalyan akademisyen (anne) Minello (2020) pandeminin daha ilk aylarında kaleme aldığı makalesinde, akademisyenlik ve anneliği aynı anda ev içinde sürdürmenin zorluklarını kendi deneyimlerinden hareketle paylaşmıştır. Bu deneyimler salgın döneminin iş ve ev yükü üzerindeki etkilerinin ortaya konulmaya çalışıldığı bu bölümde uygun bir geçiş sağlayacaktır. Covid-19 krizi boyunca evden çalışan akademisyen bir annenin üretken olabilmesi için ekstra fiziksel ve duygusal emek harcaması gerektiğini belirtmektedir. Kadın akademisyenler çocuk uyuduğunda bilimsel faaliyetleri yerine getirebildiğini, uyandığında ise odaklanmanın çok güç olduğunu ifade etmektedir. Sessizlik ve konsantrasyonun özellikle eğitimciler için önemi yüksekken, evde küçük bir çocuğu bulunan kadınlar için bunun ne kadar zor ve sınırlı bir imkan olduğu açıktır. Uzaktan derslerde ya da toplantılarda çocuklar mutlaka ekranın karşısına gelip müdahil olmaktadır. Yazara göre bakım sorumlulukları, yüksek eğitilmiş çiftler arasında bile kadınların aleyhine dengesiz bir şekilde dağılmaktadır. Yazar çiftlerin ikisinin de evden çalışması durumunda, bunun cinsiyet eşitsizliğini daha kötüleştireceğini öngörmektedir. Covid-19 pandemisi sırasında evden çalışan ve çocukları olan birçok kadın günlük hayattaki koşturmacanın üstesinden gelebilmeye çalışmaktan yakınmaktadır. Minello, bu dönemde kendisinin ve birçok akademisyen arkadaşının günü kurtarmayı amaçladığını söylemektedir.

Benzer bir şekilde Nash ve Churchill (2020) Covid-19 döneminde Avusturalya'daki 41 üniversitede bakım ve evden çalışma sorumluluklarının cinsiyete dayalı analizlerini yapmışlardır. Araştırma sonucuna göre akademideki kadınlar, iş ve bakım emeğini birleştirmenin zorluğunu yaşarken, salgın sırasında kadınlar için kurumsal bir politika üretilmemesi kadınların daha fazla (işten ayrılma ve kısa süreli çalışma şekillerinde gerçekleşen) geri çekilmesine neden olmakta ve "ideal" erkek çalışanı yeniden tanımlayıp, ayrıcalıklı hale getirmektedir.

Kitchener (2020) çalışmasında, kadın akademisyenlerin yayın performanslarının nasıl etkilendiği üzerinde durmuştur. Yazar

bir editörün “kadın akademisyenlerin Covid-19 pandemisi sırasında daha az makale yüklediğini, erkeklerin ise normalde gönderdiklerinden %50 daha fazla makale yüklediklerini ve daha önce böyle birşey gözlemediğini” aktarmaktadır. Bu görüşü destekler bir şekilde Flaherty (2020) çalışmasında, üniversitelerin uzaktan eğitim yaptığı pandemi döneminde dergilere erkek akademisyenlerin gönderdiği makale sayısı artarken, kadın akademisyenlerin önemli ölçüde daha az makale gönderdiğini raporlamaktadır. Ek olarak Kitchener (2020) salgın döneminde özellikle STEMM (Science, Technology, Engineering, Mathematics and Medicine) yayınlarında kadınların yayın sayılarında önemli düşüş olduğunu vurgulamaktadır. Kitchener’in (2020) araştırmasına göre, daha önce akademik işler ve dersler için 10 saat harcayan bir kadın akademisyen, evden çalışma sürecinde çocuk bakımıyla da ilgilenmesi gerektiğinden akademik işlere ve derslere günde 4 saat ayırabilmektedir. Diğer taraftan yazar, erkek akademisyenlerin karantina sürecinde akademik faaliyetlerine daha fazla odaklandıkları ve yazma işleri için daha iyi konsantre olduklarını söylemektedir.

Yıldırım ve Eslen-Ziya (2020) Norveç, İsviçre, İtalya, Fransa, Almanya, Amerika, İngiltere, Türkiye ve birkaç ülkeyi de kapsayan çalışmalarında kadın ve erkek akademisyenlerin karantina döneminde özellikle ev işleri, çocuk bakımı ve çalışma koşullarında algılanan değişiklikleri incelemişlerdir. Araştırmada kadınlar çocuk sahibi olmanın iş ve ev işleri ile ilgili değişikliklerin yordayıcısı olduğunu ve bu değişikliklerden daha ağır etkilenmelerine sebep olduğunu raporlamışlardır. Çocuk sahibi kadın akademisyenlerin pandemiye bağlı olarak günlük rutinlerinin orantısız bir şekilde etkilendiği de araştırma sonuçlarında vurgulanmaktadır. Yine bulgulara göre, çift gelirli akademisyen ailelerde de ev içi iş bölümünün cinsiyete bağlı geleneksel dağılımı kadınlar aleyhine orantısız olarak gerçekleşmektedir.

Küresel salgın döneminde ev içi bakım emeğindeki artışların orantısız bir şekilde kadın çalışanlar tarafından ev bağlamında üstlenilmesinin sonuçları geride kalan satırlarda aktarıldığı gibi sadece verimlilik düşüşü ile açıklanamaz. Bu noktada kadınların kısa süreli çalışma ve işten ayrılma tercihleri ile işten çıkarılma deneyimleri birinci ve ikinci vardiya kapsamında yaşanan

değişimleri daha detaylı bir şekilde yorumlamayı mümkün kılmaktadır. Collins vd. (2020) Amerika'da pandeminin ilk döneminde çalışan anne ve babaların çalışma saatlerindeki değişimler ile ilgili yaptıkları araştırmada, 13 yaşından küçük çocukları olan annelerin babalara kıyasla ücretli çalışma saatleri 4-5 kat azalmıştır. Büyük çocukları olan kadınların çalışma saatlerinde çok küçük azalmalar yaşanırken, 6-12 yaş grubunda çocuğu olan kadınların çalışma saatleri 2 saat, 1-5 yaş grubunda olanların 1.8 saat azalmıştır. Babalar ve anneler aynı çalışma koşullarında evden çalışmaya devam etmekteyken evden çalışan ve küçük çocuğu (1-5 yaş) olan anneler çalışma saatlerini daha fazla kısalttıklarını raporlamışlardır. Aynı araştırmanın bulgularına göre Amerika'da çalışma saatlerinde cinsiyetler arası fark %20-50 arasında artış göstermiş, Covid-19 pandemisi döneminde kadın istihdamı ve kadınların çalışma saatleri tehlikeye girmiştir. Babaların istihdama katılımında anneler kadar bir azalma olmadığı, okulların ve iş yerlerinin kapanmasıyla artan ev içi emek ihtiyacının anneler tarafından karşılandığı raporlanmıştır. Yazarlar, annelerin çocuk bakımını sağlamak için çalışma saatlerini kısaltmış olduğunu ve çalışma saatlerinin kısılmasının genellikle işgücünden ayrılma ile sonuçlandığını vurgulamaktadır.

Yine salgın döneminin birinci vardiya özelindeki etkilerine daha yakından bakmayı sağlayacak bir diğer araştırma Deliotte tarafından gerçekleştirilmiştir. Deliotte'un (2020) pandeminin çalışan kadınlar üzerine etkisini raporlayan uluslararası çalışmasında katılımcıların; %82'si küresel salgında yaşamlarının olumsuz etkilendiği, %70'i kariyer gelişimlerinin olumsuz etkilendiği; %46'sı tüm gün boyunca işlerinin başında olmaları, maillere anında cevap vermelerinin beklendiği; üçte biri iş yüklerinin arttığı görüşünü paylaşmıştır. Czymara vd. (2020) Almanya'da kadın ve erkeklerin karantina dönemini nasıl deneyimlediklerini araştırdıkları çalışmalarında kadınlar çocuk bakımı ile ilgili daha fazla endişelenirken, erkekler ekonomi ve ücretli işleri ile ilgilenmişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre, Covid-19 hem fiziksel olarak çalışma saatlerinin ve ücretlerinin azalması hem de bilişsel olarak bakım işleri ile ilgili endişe duymaları sebebiyle kadınları erkeklerden daha ağır bir şekilde etkilemektedir. Türkiye'de yapılan bir araştırmada ise özellikle

ikinci vardiya özelindeki artışların, çalışan kadınların daha fazla stres yaşamasına ve ruh hallerinin erkeklere oranla daha fazla olumsuz etkilenmesine sebep olduğu sonucu paylaşılmaktadır (Bozkurt, 2020). Özetle, ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen tüm araştırmalarda, pandemi döneminde ücretli iş ve ev içi işlerin oluşturduğu toplam iş yükünde önemli artışlar yaşandığı; ek olarak ev içi iş yükü ve bakım emeği özelinde yaşanan artışların büyük kısmının kadınlar tarafından karşılandığı ve cinsiyet eşitsizliklerinin salgın döneminde arttığı vurgulanmaktadır (Minello, 2020; İlkaracan & Memiş, 2020; Yıldırım & Eslen-Ziya, 2020; Nash & Churchill, 2020).

YÖNTEM

Araştırma, kadın öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde günlük deneyimlerindeki değişiklikleri anlamaya yönelik olarak tasarlanmıştır. Çalışan kadınlar için birinci ve ikinci vardiya ayrımının Covid-19 pandemisi döneminde ortadan kalktığı, her iki vardiyanın iç içe geçtiği varsayımına dayanmaktadır.

Keşfedici bir araştırma tasarlanmıştır. Verilerin toplanması için nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat tekniği tercih edilmiştir. Görüşmeler uzaktan eğitimin yapıldığı ve kısıtlamaların devam ettiği dönemde telefonla gerçekleştirilmiş ve toplam 187 dakika sürmüştür. Katılımcıların onayı ile ses kayıtları alınmış ve mülakattan hemen sonra kayıtlar yazıya dökülmüştür. Veri analizi için içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizi dahilinde öncelikle mülakat verileri betimsel analize tabi tutulmuştur. İkinci adımda kategorik analiz dahilinde betimsel analiz sonuçlarından hareketle temalar oluşturulmuş ve mülakat verileri bu temalar altında gruplandırılmıştır. Araştırmanın iç güvenilirliğini arttırmak amacıyla oluşturulan temalar ve bu temalar altında yapılan gruplandırmalar iki hakeme gönderilmiştir. Bu hakemler örgüt psikolojisi alanında tecrübeli iki doktora mezunu akademisyendir. Hakemler ile araştırmacı arasındaki çok az sayıdaki kodlama uyumsuzlukları karşılıklı mutabakat yoluyla ortadan kaldırılmıştır. Verilerin analizinde başka araştırmacılardan teyit alınması, elde edilen sonuçların araştırmacının kendi görüşlerinden ziyade verilere dayandığını göstermesi açısından önemlidir (Sığırı, 2018, s. 140).

Mülakatlarda öğretmenlerin bir günlük vardiyalar arası geçiş rutinleri belirlenmeye çalışılmıştır ancak ders harici velilerin ve okul yönetiminin iletişim kurma talepleri mülakatlarda öğretmenler tarafından keskin bir şekilde verilemediğinden bu ölçekte kaç kez vardiya değiştirdiği sorusuna yanıt verilememektedir. Vardiyalar arası geçiş ile ilgili bu araştırmanın elde ettiği sonuçlar belirgin geçişler için geçerli olabilir ama kısa süreli geçişlerin (örn. veliler, okul yönetimi, meslektaşlar vs ile telefon görüşmesi) karşılığı için detaylı bir şekilde katılımcılardan günlük tutmaları istenebilir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmada amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu örneklemede evrenin yeterince temsilinden ziyade, araştırılan konuyla ilgili ve bilgili kişilerin deneyim ve bilgilerine başvurulması amaçlanmaktadır (Johnson vd., 2007'den aktaran Sığırı, 2018). Görüşmeler 15 evli ve çocuklu kadın öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar 32-49 yaş grubundadır, özel ve devlet okullarında, ilköğretim ve okul öncesi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. En az 1 en çok 3 çocuğu olan katılımcıların çocukları 1,5-19 yaş aralığındadır. Sadece 2 öğretmen ailesinden çocuklarının bakımı için sosyal destek aldığını, diğerleri çocukların bakımı için bakıcıları bu dönemde çağırmadıklarını ve çocukların tüm bakım sorumluluklarını kendileri yürüttüklerini belirtmişlerdir. Yalnızca bir öğretmen eve temizlikçi almaya devam etmektedir ve tüm öğretmenler bu dönemde dışarıda yemek yemeği veya yemek sipariş vermeyi uygun bulmadıklarını belirtmiştir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1'de paylaşılmıştır.

Tablo 1. Örneklem

	Çocuk Sayısı	Çocuk Yaşı	Çocuk Yaşı	Çocuk Yaşı	Kurum	Öğretmenlerin Okul Kategorisi
Katılımcı 1	3	8	8	14	Devlet	İlköğretim
Katılımcı 2	2	16	20		Devlet	İlköğretim
Katılımcı 3	2	2	8		Devlet	İlköğretim
Katılımcı 4	2	10	12		Devlet	İlköğretim
Katılımcı 5	3	4	8	12	Devlet	İlköğretim
Katılımcı 6	2	18	25		Devlet	İlköğretim

Katılımcı 7	1	3,5			Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 8	1	15			Devlet	Okul Öncesi
Katılımcı 9	3	2	7	9	Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 10	1	6			Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 11	1	6			Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 12	1	3			Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 13	1	3			Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 14	2	1,5	7		Özel	Okul Öncesi
Katılımcı 15	1	2			Özel	Okul Öncesi

BULGULAR

Betimsel Analiz

Çalışmanın betimsel analiz sonucunda katılımcıların birinci ve ikinci vardiyaları ekseninde yaşanan değişimler ve bu değişimlerin sonuçlarına ait bilgiler elde edilmiştir. Bilgilerin doğru yorumlanabilmesi açısından katılımcıların iki vardiya eksenindeki emeklerini harcadıkları ev bağlamı şu şekildedir: Tüm katılımcıların çocukları derslerine uzaktan eğitim ile evden devam etmektedir. 15 öğretmenin 12'sinin dersi anlatmak için kendine ait ayrı bir odası yoktur. Bu sebeple dersleri ya salonda ya da mutfakta yapmaktadırlar. Çocukları ile aynı anda canlı dersleri olduğunda evde yeterli sayıda bilgisayar olmaması sebebiyle sorun yaşayan öğretmenler vardır. Katılımcılar öğretmen olmaları sebebiyle çocuklarının yüz yüze eğitimden uzak kaldıkları dönemde onlara yeni konular öğretmek ve ödevlerinde destek olmak için kendilerini çocukların öğretmenlerinden daha fazla sorumlu hissetmektedir. Tüm öğretmenler çocukları okula gidemedikleri için onlara yeni konular öğretmek için geçmişe göre fazladan zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim döneminde kadınların ev içi iş yüklerinde büyük artış yaşandığı raporlanmıştır. Betimsel analiz bulgularına göre bakım emeği için talep artmış, tüm aile üyelerinin evde olması ev içi işlere olan talebi yükseltmiştir. En çok raporlanan iki konu ise çocukların bakımı ve yemek yapımıdır.

Evden çalışma döneminde kadınların birinci vardiya özelinde iş yüklerinde de önemli artış yaşanmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin iş yükündeki artış üç alanda gerçekleşmiştir;

(1) Uzaktan eğitim sistemi teknolojisini öğrenmek, (2) Eski sistemi uzaktan eğitim sistemine adapte etmek ve (3) Veliler ile artan iletişim. Birinci ve ikinci vardiyada artan iş yüklerinin sonucu olarak katılımcılar günlük dinlenme sürelerinin azaldığını paylaşmışlardır. Ek olarak bazı katılımcılar birinci vardiya temelindeki gereklilikleri karşılayabilmek için ikinci vardiya ile ilişkili sorumluluklarını yerine getiremediklerini düşünmektedir.

Katılımcıların evden çalışma döneminde günlük rutinlerini anlamak için zaman boyutu da dikkate alınarak sorular yöneltilmiştir. Böylelikle günün hangi saatlerinde hangi vardiya için ne kadar süre harcadığı ve dinlenmeye ne kadar süre ayrıldığı sorularına yanıt aranmıştır. Mülakatlarda elde edilen bulguları analiz edebilmek için öncelikle bir günün uyku ve özel ihtiyaçlar harici kalan süresi 10'ar dakikalık zaman dilimlerine bölünmüştür. Devamında katılımcı yanıtlarından hareketle bu zaman dilimleri kategoriler yardımıyla numaralandırılmıştır. Her bir kategori için veri görselleştirme kullanılmak üzere farklı renkler belirlenmiştir. Numaralandırma işlemi sonrasında kategoriler için harcanan dakika cinsinden toplam süre ve birinci/ikinci vardiya arası gerçekleşen geçiş sayısı hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara Tablo 2'de yer verilmiştir. Tabloda kullanılan kısaltmalara ait açıklamalar tablonun altında paylaşılmıştır.

Tablo 2. Günlük Süre Kullanımı

Katılımcı No	BVS	İVS	DS	YS	VGS
Katılımcı 1	430 dakika	370 dakika	140 dakika	90 dakika	9 kez
Katılımcı 2	480 dakika	300 dakika	70 dakika	80 dakika	5 kez
Katılımcı 3	270 dakika	350 dakika	170 dakika	150 dakika	5 kez
Katılımcı 4	350 dakika	370 dakika	90 dakika	60 dakika	6 kez
Katılımcı 5	240 dakika	410 dakika	160 dakika	90 dakika	4 kez
Katılımcı 6	270 dakika	340 dakika	190 dakika	110 dakika	4 kez
Katılımcı 7	370 dakika	360 dakika	140 dakika	70 dakika	8 kez
Katılımcı 8	280 dakika	320 dakika	180 dakika	90 dakika	7 kez
Katılımcı 9	240 dakika	430 dakika	100 dakika	90 dakika	8 kez
Katılımcı 10	390 dakika	360 dakika	90 dakika	90 dakika	9 kez
Katılımcı 11	400 dakika	340 dakika	110 dakika	100 dakika	9 kez

Katılımcı 12	380 dakika	390 dakika	300 dakika	80 dakika	8 kez
Katılımcı 13	380 dakika	370 dakika	70 dakika	60 dakika	9 kez
Katılımcı 14	330 dakika	350 dakika	150 dakika	80 dakika	8 kez
Katılımcı 15	360 dakika	370 dakika	120 dakika	70 dakika	7 kez

BVS: Birinci Vardiya için Harcanan Süre **İVS:**İkinci Vardiya için Harcanan Süre **DS:**Dinlenmek için Harcanan Süre **YS:**Yemek Yeme süresi **VGS:**Varidyalar arası Geçiş Sayısı

Tablo 2’de görüldüğü üzere kadın öğretmenler birinci vardiya için 240 ile 480 dakika arasında zaman harcarken, ikinci vardiya için en az 300, en çok 430 dakika zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle evden çalışma döneminde, çocukların da evde olması sebebiyle ev içi emeğe olan talep geçmiş dönemlere göre çok daha fazla artmıştır. Dinlenme zamanı olarak katılımcılar genellikle akşam yemeğinden sonraki 60-120 dakikayı dinlenmeye ayırabildiklerini belirtmişlerdir. Tablo 2’de görüleceği üzere katılımcılar bir günde en az 70 dakika en çok 180 dakika dinlenme sürelerinin olduğunu bildirmişlerdir. Gün içerisinde katılımcılar en az 4 (2 kişi) en çok 9 (4 kişi) kez vardiyalar arasında geçiş yaşamaktadır. Yüz yüze eğitim döneminde sabah evden ayrılıp ücretli işlerine (birinci vardiya) giden öğretmenler öğleden sonra ücretsiz bakım emeklerini (ikinci vardiya) harcayacakları eve dönerek iki vardiya arasında tek geçiş yaşamaktaydı. Ancak uzaktan eğitim döneminde öğretmenler ücretli işleri ile ev içi işler arasında sürekli geçiş yaşamaktadır. Örneğin canlı ders arasında çocuklara kahvaltı hazırlamak ya da ev içi işleri gerçekleştirirken veli görüşmelerini yapmak gibi.

Kategorik Analiz

İkinci adımda kategorik analiz dahilinde betimsel analiz sonuçlarından hareketle temalar oluşturulmuş ve katılımcı ifadeleri bu temalar altında gruplandırılmış ve her bir ifadeye bir kod (örn. i12) verilmiştir. On üç tema oluşturulmuş ve bu temalar altında gruplanan on beş katılımcıya ait 37 ifade, üç başlık altında paylaşılmıştır. Bu başlıklar salgın süreci evden çalışma döneminin (1) birinci vardiya üzerindeki etkileri, (2) ikinci vardiya üzerindeki etkileri ve (3) iki vardiyayı tek mekanda gerçekleştirmenin etkileri şeklindedir.

Salgının Birinci Vardiya Üzerindeki Etkileri

Salgın dönemi evden çalışma şekillerinin gerekli kıldığı ilk değişim yeni teknolojiler olmuştur. Bu teknolojilerin dünya gündemindeki yerini anlamak için uzaktan çalışma ve eğitim platformlarında çözümler sunan Zoom Şirketi'nin 2019 Yılı Ekim ayında 10 milyon kullanıcı sayısının salgının ilk yılı olan 2020 yılında 300 milyona ulaşması ile açıklanabilir (Arif, 2021). Salgının hızlandırdığı teknolojik dönüşümlere eğitim kurumlarının hazırlıklı olmadığı bir gerçektir. Bu gerçeğin öğretmenler özelindeki karşılıkları kategorik analizler sonucu ortaya çıkan üç tema ile açıklanabilir. Öğretmenlerin hem yeni teknolojilere yönelik yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaması (Tema 1) hem de aktarmaları gereken müfredatın teknoloji ile uyumsuzluğu noktalarında (i3), karşılaştıkları zorlukları aşmak için daha fazla süre çalışmak ve zihinsel çaba harcamak zorunda kaldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin yeni teknolojiler karşısında vurguladıkları bir diğer "açık", aldıkları formasyon eğitiminin böylesi şartlarda eğitim vermek için kendilerine yardımcı olmamasıdır. Yine bu açığı öğretmenler daha fazla süre çalışmak ve zihinsel çaba harcamak suretiyle kapatmaya çalışmaktadır.

Salgında Evden Çalışmanın Birinci Vardiya Üzerinde Neden Olduğu Değişimler		Sonuçları
Tema1: Yeni Teknolojilerin Kullanım Gerekliliği		
i1	Katılımcı 3: Kendimizi teknolojik olarak geliştirdik. Önceden bu programları bilmiyorduk. Bilgisayarı bu kadar kullanamıyorduk. Dersten en az 2 saat önce canlı ders hazırlıklarına başlıyorum. Deneme yapıyorum, mikrofon kamera denemesi.	+ Süre + Zihinsel Çaba
i2	Katılımcı 6: Teknolojiyi daha önce kullanıyorduk ama çok daha fazla yeni şeyler öğrenmemiz gerekiyor. Mart (2020) ayından itibaren kendimi bu konuda çok geliştirdim ve yeni çok şey öğrendiğimi düşünüyorum.	+ Süre + Zihinsel Çaba
Tema 2: Yeni Teknolojiler ile Müfredatın Aktarımını Uyumlaştırma Gerekliliği		

i3	Katılımcı 2: Ekran karşısında beden eğitimi dersi için dikkatini toplamak zorluyor. Nasıl ve ne yapacağımızı bilmemiz en büyük kaygıydı. Yeni şeyler öğrenmek ve aktarmak zorundayım.	+ Süre + Zihinsel Çaba
i4	Katılımcı 3: Okul öncesi öğretmeni olduğumuz için küçük çocukların ilgisini ekranda canlı tutmak zor. Çabuk sıkılıyolar.	+ Zihinsel Çaba
i5	Katılımcı 1: Pandemi öncesinde kendi ders programlarımız vardı ama şimdi planlar yok yeni bir hazırlık yapmak gerekiyor. Günde 1-2 saat yeni planları hazırlamak ve yüklemek için gerekiyor.	+ Süre + Zihinsel Çaba
Tema 3: Geçmiş Formasyonun Mevcut Eğitim Tekniğine Uyumsuzluklarını Azaltmak İçin Bireysel Araştırma Yapmak ve Çözüm Geliştirmek		
i6	Katılımcı 5: Canlı dersler için ekstra hazırlık yapmam gerekiyor. Çünkü biz üniversitede bununla eğitilmedik. Uzaktan eğitim sistemine hakim olmadığımız için her gün hazırlık yapmamız ve öğrencilere öğretebilmek için yeni şeyler bulmamız gerekiyor. Uzaktan eğitim sistemini bilmiyoruz.	+ Süre + Zihinsel Çaba

Araştırma sonucu ortaya çıkan temalardan biri, velilerin öğretmenler üzerindeki artan denetimleridir. Bu denetimler iki şekilde tecrübe edilmektedir: Velilerin uzaktan dersleri çocukları ile birlikte takip etmeleri ve velilerin ders sonrası öğretmenler ile artan iletişim talepleri. Velilerin artan denetimine öğretmenlerin verdiği karşılık genellikle derslere “daha hazır olmak” için daha fazla süre çalışmak ve zihinsel çaba harcamak şeklinde paylaşılmıştır. Bununla birlikte özellikle velilerin uzaktan derslere katılımları i7;8;9 kodlu ifadelerde de görüleceği gibi öğretmenlerin kaygı düzeyini arttırmaktadır. Geçmişte daha sınırlı ve öğretmenlerin bir nevi denetiminde olan süre ve bağlamlarda (örn. veli toplantıları) velilerin denetimine alışık olan öğretmenlerin kaygı düzeyinin, velilerin artan denetimlerinin sonuçları özelindeki belirsizlik temelinde arttığı yorumu yapılabilir. Öğretmenlerin birinci vardiyalarının neredeyse sürekli bu yeni denetleyici gözler tarafından izlendiğinin bilinmesi; hemsözlerinin (i7: “söyleyeceğim her kelimeye dikkat etmeye çalışıyorum”) ve eylemlerinin (i9: “performans kaygısı”) sonuçları üzerinde daha fazla düşünmeleri

hem de birinci vardiya süresindeki görünümünün farklı bir yaş grubu ve profildeki insanlar tarafından nasıl yorumlanacağı ile ilişkili belirsizlik (i8: “benim hakkımda ne düşünüyorlar?” ve i8: “Nasıl görünüyorum acaba”) alışık olmadıkları bir denetim mekanizması oluşturmuştur. Elbette bu denetim mekanizmasına direnç göstermekten ziyade öğretmenlerin kendilerini açmalarında okul yönetimlerinin tavrı (Katılımcı 12: “okul yönetimi iletişimin kopmasını istemiyor, velilerle daha fazla görüşmemizi bekliyor”) belirleyici rol oynamaktadır. Artan veli denetiminin en fazla zaman tüketici formu ise ders ve hatta mesai sonrası tüm güne yayılabilen velilerin iletişim kurma talepleridir. Park vd.’nin (2020) ilkökul öğretmenleri ile yürüttükleri araştırma bulgularının da işaret ettiği gibi öğretmenlerde çalışma saatleri dışında iletişim teknolojileri vasıtasıyla iletilen iş hayatı ile ilişkili taleplerin negatif ruminasyon, olumsuz duygulanım ve uykusuzluk problemlerine kaynaklık edebileceği vurgulanmıştır. Katılımcı ifadelerinde ise velilerle artan iletişim yoğun bir şekilde daha fazla süre ve zihinsel çaba ile ilişkilendirilmektedir. Artan iletişimin iki temel kaynağı ifadelerde ön plana çıkmaktadır; ilki ve en belirgin velilerin talepleri, ikincisi ise öğretmenlerin öğrenciye ulaşma çabası (i13: “Çocukla iletişim kurabilmek için önce veli ile iletişime geçmemiz gerekiyor”). Veliler ile kurulan yoğun ve sık iletişim, diğer taraftan betimleyici analiz safhasında işaret etmeye çalıştığımız vardiyalar arası geçişlerin sayısındaki artışın boyutunun ölçümlendiğimizden daha fazla olabileceğine de işaret eder.

Tema 4: Velilerin Uzaktan Derslere Katılarak Denetim Uygulaması		Sonuçları
i7	Katılımcı 2: Ders anlatırken yan taraftan bazı velilerin dersi takip ettiğini ya da beni dinlediğini fark ediyorum. Bu beni daha çok geriyor. Bu sebeple söyleyeceğim her kelimeye dikkat etmeye çalışıyorum, nasıl anlatacağıma özen göstermeye çalışıyorum üçüncü bir göz tarafından izlendiğimi biliyorum derslere daha fazla hazırlanma gereği duyuyorum.	+ Süre + Zihinsel Çaba + Anksiyete

i8	Katılımcı 7: Veliler derse katıldıklarından ilk başta geriliyordum. Acaba benim hakkımda ne düşünüyorlar. Yanlış bir cümle söyler miyim? Nasıl görünüyorum acaba gibi düşüncelere kapıldım. Sonra aileleri de derse katmaya başladım, çünkü çocuğun yanında her türlü oturuyorlar.	+ Süre + Zihinsel Çaba + Anksiyete
i9	Katılımcı 9: Veliler sürekli bizi izliyorlar, izlenmek de performans kaygısı yaratıyor.	+ Anksiyete
Tema 5: Velilerin Uzaktan Ders Sonrası İletişim Kurmak Yoluyla Denetim Uygulaması		
i10	Katılımcı 9: Ben evde yemek yaparken telefonla bir taraftan veliyle konuşuyorum. Normalde saat 8:00 ve 16:00 mesai saatleri arasında velilerle görüşüyorduk şimdi ise 24 saat veli bizi arayabiliyor. Normalde bir dönemde bir veliyle 1 kez görüşmem yeterliydi şimdi ise sürekli görüşme yapıyoruz.	+ Süre + Zihinsel Çaba
i11	Katılımcı 6: Veliler de çok zorlanıyorlar bu nedenle sürekli iletişim halinde olmak istiyorlar.	+ Süre + Zihinsel Çaba
i12	Katılımcı 2: Velilerin evde daha fazla ders yaptırması gerektiğinden anlayamadıkları bir şey olduğunda sürekli arıyorlar, her aradıklarında açmamı bekliyorlar. Her mesaj attıklarında hemen cevap vermemizi bekliyorlar. Çocukları ödev yaptıramıyorum diye şikayet etmek için arıyorlar. Veliler aradıklarında en az 15-20 dakika konuşuyorlar.	+ Süre + Zihinsel Çaba
i13	Katılımcı 4: Veliler gece 12'ye kadar mesaj atıyor. Biz evden çalışınca sanki her saat cevap vermek zorundaymışız gibi. Veli ile aramızda bir mesafe vardı, şimdi mesafe korursak çocuklara okumayı öğretemeyeceğiz. Çocukla iletişim kurabilmek için önce veli ile iletişime geçmemiz gerekiyor. Veli sanıyor ki ne isterlerse biz yapmak zorundayız.	+ Süre + Zihinsel Çaba

Salgının İkinci Vardiya Üzerindeki Etkileri

Salgın süresince ve özellikle tam kapanma dönemlerinde bakım hizmetlerinin, hizmet (i16:Uzaktan eğitim olduğu için eğitim verimli geçmiyor bu sebeple oğluma takviye yapmam gerekiyor) ya da ürünler satın almak (i21: Önceden dışarıda yemek yedik) veya sosyal destek (i14:“Önceden okula gittiğimde çocuğuma

annemle babam bakıyor, her şeyiyle ilgileniyorlardı”) yoluyla tedarikinin kısıtlanması ve bazı alanlarda sonlanması, ikinci vardiya dahilinde ciddi bir iş yükü artışı gözlemlenmesine sebep olmuştur. Bu artışın açıklayıcısı olarak, çocuk bakımı (Tema 6), yemek (Tema 7) ve temizlik (Tema 8) başlıklarında artan ihtiyaç ve bu ihtiyacın birinci derecede sorumlusu olarak (çift gelirli aileler olmalarına rağmen) kadın öğretmenlerin görülmesidir. Elbette evden çalışma döneminin yarattığı değişimin sonuçları daha fazla süre çalışmak, daha fazla zihinsel ve fiziksel çaba harcamak şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Salgında Evden Çalışmanın İkinci Vardiya Üzerinde Neden Olduğu Değişimler		Sonuçları
Tema 6: Bakım Emegindeki Artış: Çocuk Bakımı		
i14	Katılımcı 10: Önceden okula gittiğimde çocuğuma annemle babam bakıyor, her şeyiyle ilgileniyorlardı. Şimdi ev, çocuk, yemek hepsi benim sorumluluğumda.	+ Süre + Zihinsel/ Fiziksel Çaba
i16	Katılımcı 2: Uzaktan eğitim olduğu için eğitim verimli geçmiyor bu sebeple oğluma takviye yapmam gerekiyor. Ödevlerini yaptırmak sonra tek tek kontrol etmem gerekiyor. Bunların hepsi zaman alıyor. Bu yüzden kafamda sürekli bir şeyleri planlayıp onları gerçekleştirmeye çalışıyorum.	+ Süre + Zihinsel Çaba
Tema 7: Bakım Emegindeki Artış: Yemek Yapma		
i17	Katılımcı 13: Herkes evde olunca daha çok yemek içmek istiyoruz. Sürekli bir yeme planı var. Önceden sıkıştığımızda yemek sipariş ediyorduk ama pandemide eve dışarıdan yemek sipariş vermek istemedik.	+ Süre + Fiziksel Çaba
i18	Katılımcı 5: Çocuklar evde olduğu için sürekli yemekle ilgili bir istekleri oluyor, hiç bitmiyor.	+ Süre + Fiziksel Çaba
i19	Katılımcı 10: Önceden hiç yemek yapmıyordum neredeyse hepsini annem yapıyordu. Şu an hem çocuğa bakıyorum, hem dersleri yapıyorum. Bir de sürekli yemek var kafamda.	+ Süre + Zihinsel / Fiziksel Çaba

i20	Katılımcı 4: Daha önce iki çeşit yemeğim olsa iki üç gün idare edebiliyordum. Şimdi ise yemekler bir gün bile yetmiyor. Hep yemek yapmak gerekiyor. Hafta sonları hazırlıyorum buzluga atıyorum hafta içi kolay oluyor.	+ Süre + Fiziksel Çaba
i21	Katılımcı 14: Önceden dışarıda yemek yedik ya da çocuklar okuldan gelince babaannesine gidip yemek yiyorlardı. Şimdi sürekli evde yapmam gerekiyor.	+ Süre + Fiziksel Çaba
Tema 8: Bakım Emeğindeki Artış: Temizlik		
i22	Katılımcı 14: Önceden evde kimse olmadığından ev bu kadar kirlenmiyordu. Şimdi sürekli temizlik yapmak gerekiyor.	+ Süre + Fiziksel Çaba

İki Vardiyayı Tek Mekanda Gerçekleştirmenin Etkileri

Geçmişte iki farklı mekan ve bağlamda sürdürülen vardiyaların uzaktan eğitim döneminde tek mekan/bağlamda sürdürülmesi belirli sonuçlar doğurmuştur. Evden çalışma döneminin zorunlu bir çıktısı konumundaki bu durum, üç farklı değişimi beraberinde getirmiştir; (Tema 9) iki vardiya arasındaki sınırın yüksek geçirimli hale gelmesi; (Tema 10) vardiyalar arası dinlenme sürelerinin yer yer ortadan kalkması ve çoğunlukla azalması; (Tema 11) iki farklı vardiyadaki beklentilerin tek mekan üzerinde belirleyici olma eğiliminin gerilimler yaratması.

Evden çalışma döneminde çift gelirli ailelerin içinde buldukları koşulları resmeden birçok bulgunun işaret ettiği gibi iki vardiya temelinde artan beklentiler ve iş yükünün neredeyse sadece anne ve babanın çabaları ile karşılanması gerekliliği ve bu çabanın özellikle ikinci vardiya özelinde eşitsiz bir şekilde kadın tarafından yerine getirilmesi Tema 9 altında paylaşılan ifadelerde vardiyalar arası yüksek geçirimli sınır sorununu ortaya çıkarmıştır. Sınırlı zaman kaynağı, iki vardiya arasında optimum düzeyde paylaştırılmaya çalışılırken en küçük aralar ve zaman dilimleri bile (i24: “Sonra her teneffüste tatlının bir kısmını hazırladım. Dördüncü teneffüste tatlı hazırды”) herhangi bir vardiyanın gereklilikleri için kullanılabilir hale gelmiştir. Bu nedenle vardiyalar arası yüksek geçirimli sınır sorununun muhtemel sonuçlarının başında yorgunluk gelmektedir.

İki Vardiya Tek Mekan/Bağlam Durumunun Neden Olduğu Değişimler		Sonuçları
Tema 9: Birinci ve ikinci vardiya arasındaki sınır yüksek düzeyde geçirgen hale gelmesi		
i23	Katılımcı 5: Uzaktan derse başladığımda, aynı anda 3 çocuğumun da kendi uzaktan dersleri oluyor. Önce onların bilgisayarlarını, tabletlerini açıyorum hazır hale getiriyorum, sonra kendi der-sime başlıyorum. On dakika teneffüs aralarında çocuklara atıştırma, meyve ve su götürüyorum.	+ Yorgunluk
i24	Katılımcı 4: Kızım tıp öğrencisi ona iyi bakmam gerekiyor. Mesela bugün benden tatlı istedi. Ders-ten önce markete koştum malzemeleri aldım. Son-ra her teneffüste tatlının bir kısmını hazırladım. Dördüncü teneffüste tatlı hazırды.	+ Yorgunluk
i25	Katılımcı 9: Kızıma yemek yedirirken, okul yöneti-mi aradı. Açmasam olmayacak. Hem çocukla ilgi-lendim hem telefon konuşmasını yaptım.	+ Yorgunluk
Tema 10: Azalan Dinlenme sürelerinde basit aktivi-teler tercih edilmesi.		
i26	Katılımcı 13: Sadece herkes yattıktan sonra ya-takta elimde telefonla haberlere, sosyal medyaya bakabiliyorum.	+ Yorgunluk
i27	Katılımcı 4: Aksam boşta kaldığımda mutlaka bir saat yürüyüşe çıkarım. O benim kafamı dağıtıyor. Tek başıma yürümek isterim ve yürürken müzik dinlerim.	+ İyi Olma Hali
i28	Katılımcı 5: En büyük lüksüm televizyon izlemek.	+ Yorgunluk
i29	Katılımcı 10: Hiçbir şey yapmıyorum. Öyle bir vak-tim yok. Alışveriş sitelerinde geziyorum ya da bir dizi izliyorum.	+ Yorgunluk
i30	Katılımcı 7: Uzun zaman önce dinlenmeyi bırak-tım. Dinlenmeyi unuttum. <i>Bütün hafta belki bir saat kitap okuyorumdur.</i>	+ Yorgunluk

Vardiyalar arası yüksek geçirimli sınır sorununun yakından ilişkili olduğu bir diğer değişim ise kadın öğretmenlerin dinlenme sürelerindeki daralmadır. Tema 10 altındaki ifadelerde takip edileceği üzere iki vardiya dahilinde artan iş yükü dinlenme

sürelerini kısaltmıştır. Diğer dikkat çekici bulgu, bu kısa sürelerin sınırlı bir çeşitliliğe ve düşük dinlenme imkanı sunan aktiviteler (TV izlemek, sosyal medyada zaman geçirmek vb.) ile geçirilmesidir. Dinlenme sürelerindeki azalma ve dinlenme aktivitelerinin düşük verimliliği birinci ve ikinci vardiya dahilinde harcanan yoğun zihinsel ve fiziksel çabanın kadın öğretmenlerin bedenlerinde yarattığı tahribatın izlerini ortadan kaldırmaya yetmemesi sonucunu beraberinde getirmektedir. Katılımcılardan sadece biri görece yüksek verimlilikte ve uzun sürede bir dinlenme şansı yakaladığını bildirmiştir. (i27: Katılımcı 4: Akşam boşta kaldığımda mutlaka bir saat yürüyüşe çıkarırım. O benim kafamı dağıtıyor. Tek başıma yürümek isterim ve yürürken müzik dinlerim. Böylesi bir rutinin katılımcı özelindeki pozitif faydaları da kişinin iyi olma hali ile ilişkilendirilebilir.

Evden çalışma döneminde özellikle yeni sisteme adapte olmak için birinci vardiyada artan iş yükü kadınların rol çatışması deneyimlemesine sebep olmaktadır. Kadınlar özellikle meslekleri sebebiyle öğrencileri için çabalarken kendi çocukları için yeterli enerjileri, sabırları ve tahammülleri kalmaması sebebiyle olumsuz duygulanım ve rol çatışması yaşamaktadır.

Tema 11: Öğretmen rolünün gerekliliklerinin anne-lik rolü gerekliliklerine göre önceliklendirilmesi		Sonuçları
i31	Katılımcı 9: Dersteyken bazen kızımı (4 yaşında) yanıma oturtuyorum. Ama ne kızıma ne de derse tam konsantre olabiliyorum. Öğrencilere canım, cicim derken kızım ses çıkardığında ona kızıyorum, bağırıyorum. Sabrım kalmıyor. Sonra niye bağırırım diye üzülüyorum.	+ İş Aile Çatışması + Olumsuz Duygulanım
i32	Katılımcı 13: Bütün gün başkalarının çocuğuna bir şeyler öğretmeye çabalıyorum. Kendi çocuğum yeterli eğitim alamıyor ama ona anlatacak enerjim kalmıyor. Bu da beni çok üzüyor.	+ İş Aile Çatışması + Olumsuz Duygulanım
i33	Katılımcı 1: Sürekli işler var, ev işleri yaparken aklımda sürekli okuldaki bitirilmesi gereken işler var ya da çocukla ilgili işler var. Kendim sanki yok oldum hiç kendimi düşünmüyorum.	+ İş Aile Çatışması +Ruminasyon

i34	Katılımcı 5: Çoğu zaman çocuklara tv açmak ya da tablet vermek zorunda kalıyorum. Zaten saatlerce dersleri için ekrana bağlı kalıyorlar sonra dışarı çıkamadıklarından yine tv, tablet, telefonda oyalanmak istiyorlar. Bu benim en büyük stresim. Çocuklarımın ekran bağımlılığının önüne geçemiyorum ve bu beni çok strese sokuyor.	+ İş Aile Çatışması +Rumi- nasyon + Anksi- yete
-----	---	--

Çalışma, sağladığı gelir ile çalışma dışı yaşamın maddi temelini oluşturması, aynı zamanda özel yaşamın şekli ve boş zamanları şekillendirme biçiminin özel belirleyicisi olması, bu bağlamda mesleki sosyalleşme bireyler için büyük önem taşımaktadır (Keser, 2009, s. 62). Ancak küresel salgın döneminde uzaktan eğitim sistemine geçilmesi ile birlikte ev dışı sosyal ortama dahil olamamak evden çalışan katılımcılar için psikolojik olarak yıpratıcı olmuştur (Tema 12).

Tema 12: Evden çalışmanın, ev ve okul arasındaki bağlamı değiştirmenin psikolojik kazanımlarını ortadan kaldırması		Sonuçları
i35	Katılımcı 5: Sürekli evde olmaya daha hiç alışmadım. Ben okula gitmeyi, farklı bir ortamda olmayı istiyorum. Nefes almak istiyorum. Yüzde yüz sorumluluklarımın olmadığı bir ortama ihtiyacım var ve benim için okul bunu karşılıyor. Okulda arkadaşlarımızla birlikte olmak onlarla vakit geçirmek bana çok iyi geliyor.	+ Ev Dışı Sosyal Ortam
i36	Katılımcı 13: Evde olduğum için daha huzurlu ve sakin değilim. Sürekli çocuklarla temas halinde olduğumdan gerginim ve aynı zamanda çocukların dışarıya çıkamaması, arkadaşlarından uzakta olması eve bağımlı olmaları sebebiyle onlar da gerginler.	+Anksi- yete
i37	Katılımcı 4: Okula giderken güzelce giyinirdik, makyaj yapardık. Ekran karşısında ders anlatırken, saçıma bir taç takıyorum ve giydiklerime hiç özen göstermiyorum.	+ Ev Dışı Sosyal Ortam

SONUÇ

Araştırmada Covid-19 döneminde online eğitim ile evden çalışma biçimini deneyimleyen evli ve çocuklu kadın öğretmenlerin birinci ve ikinci vardiyalarda yaşadıkları değişimler ve bu değişimlerin muhtemel sonuçlarına odaklanılmıştır. Bu kapsamda 15 kadın

öğretmen ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularının gösterdiği gibi iş ve özel hayatı arasındaki sınırları koruyabilen çalışanlar, çalışma saatlerinin dışına sarkan iş hayatı beklentilerinin yarattığı problemler üzerine çözüm arayışı içine girmeden, ısrarlı bir şekilde düşünme (ruminasyon) tuzağına düşmeyi engelleyen bir stres tamponu oluşturabilmektedir (Park vd., 2020). Araştırmanın sonuçlarına göre;

Sınırlar belirsizleşmiştir: Aynı alanda ve aynı anda hem annelik hem de öğretmenlik yapan kadınların birinci ve ikinci vardiyadaki keskin sınırı ortadan kalkmış durumdadır. Evden çalışma biçimi çalışma saatleri, bakım emeği ve çalışılmayan (dinlenme) saatler arasındaki sınırları belirsizleştirmiştir. Derslerin haftanın her günü aynı saatte olmaması, ders öncesinde, aralarında ve sonrasında çocukların ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışılması, ev içi işlerin yerine getirilmesi, velilerin haftanın her günü ve günün her saati arayabilir ve mesaj atabiliyor olması öğretmenler için birinci ve ikinci vardiyadaki net sınırı ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle öğretmenler ders aralarında bakım emeği ile ilgilenebilirken, yemek yaptıkları sırada derslerin atanmasını gerçekleştirebilmektedirler.

Çoklu roller aynı anda ve aynı alanda yerine getirilmeye çalışılmaktadır: Evden çalışma, bir çok rolü aynı anda ve aynı alanda yerine getirme anlamına gelmektedir. Öğretmenlerin çocuğa yemek yedirirken okul yönetimiyle konuşması, derslere hazırlanırken çocuğun ödevine yardım edilmesi, vs...gibi. Tüm bu konularda anne öğretmenler konsantrasyonlarının bozulduklarına dair yakınmaktadır. Öğretmenler açısından kaygı ve stres yaratıcı diğer bir durum ise, öğrencileri için bütün gün ekran karşısında çabalayıp tüm sabırlarını ve öğretme isteklerini onlar için kullanırken kendi çocukları için hiçbir sabırları kalmamasıdır. Ayrıca kendi çocukları da okula gitmediğinden onlara evde destek olarak öğretmenlik yapmak ya da en azından ödevlerini kontrol edip destek olmak istemektedirler. Bu nedenle rol çatışması yaşamaktadırlar.

Öğretmenler üzerindeki informal denetim artmıştır: Ebeveynlerin öğretmenler üzerindeki denetim çaba düzeyleri online eğitim döneminde artış göstermiştir. Bu artışı açıklar

nitelikte online eğitim ebeveynlere dersler boyunca sınıf ortamını farklı yollar ile yakinen gözleme imkanı sunmaktadır. Her an izlenebiliyor olmak öğretmenler açısından sınıf mahremiyetini ortadan kaldırmıştır. Öğretmenler velilerin desteği olmadan bu süreci yürütemeyeceklerini belirtirken, velilerin dersleri izlemesinden de rahatsız olduklarını bildirmektedirler. Artan denetimin, özellikle özel okul çalışanı öğretmenlerde kaygı düzeyinin artması ve tükenmişlik sendromu gibi sonuçlara kaynaklık edebileceği gözlemlenmektedir.

Odaklanma sorunu yaşamaktadırlar: Çoğu öğretmenin ders anlatmak için kendine ait bir odasının ve bilgisayarının olmaması, dersi anlatırken çocukların diğer odalarda olmaları ve ihtiyaçları olduğunda/canları istediğinde ders anlatılan odaya girmeleri öğretmenlerin derslere odaklanmalarına engel olmaktadır. Ayrıca derslerini bitirip ev ve çocuklarla ilgilecekleri zaman diliminde de veliler ya da okul yönetiminin iletişim istekleri sebebiyle bakım emeğine de odaklanmakta zorluk çekmektedirler.

İş yükünde büyük bir artış yaşanmıştır. Hem ücretli işlerinde hem de ev içi iş yükünde önemli artışlar görülmektedir. Ücretli işlerindeki artış üç alanda (uzaktan eğitim sistemini ve teknolojisini öğrenmek; eski sistemi uzaktan eğitim sistemine adapte etmek; velilerin artan iletişim ve denetimi); ev içi iş yükünde artış en çok iki alanda (çocukların bakımı; yemek pişirme) gerçekleşmektedir.

Katılımcıların çoğu evde ve çocukları ile oldukları, işlerini kaybetmedikleri ve virüsten uzak kalabildikleri için çok şanslı olduklarını da özellikle belirtmişlerdir. Salgın süreci evden çalışma şekillerinin, bakım ve çalışma süresinin yeniden düzenlenmesi ve kamu politikaları geliştirilmesi gerekliliğini hızlandırmıştır. Ayrıca evli ve çocuklu erkek öğretmenler ile görüşülerek uzaktan eğitim döneminde evden çalışma deneyimlerinin cinsiyetler arası karşılaştırması araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Alon, T., Doepke, Olmstead-Rumsey, J., & Tertilt, M. (2020). The impact of Covid-19 on gender equality. NBER Working Paper No. 26947 April 2020
- Andersen, J. P., Nielsen, M. W., Simone, N. L., Lewiss, R., & Jagsi, R. (2020). Meta-research: Covid-19 medical papers have fewer women first authors than expected. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/2005/2005.06303.pdf>
- Bozkurt, V. (2020). <https://www.hurriyet.com.tr/amp/yazarlar/sibel-bagci-uzun/salginin-belirsizligi-huzursuzlugu-artirdi-41501744> (Erişim Tarihi,

- 04.04.2021)
- Collins, C. (2020). Is maternal guilt a cross-national experience? *Qualitative Sociology*, 1–29. <https://doi.org/10.1111/gwao.12506>
- Collins, C., Liana C., Leah Ruppner, L., & Scarborough, W. J. (2020). Covid-19 and the gender gap in work hours. Forthcoming, *Gender, Work, and Organization*.
- Cui, R., Ding, H., & Zhu, F. (2020). Gender inequality in research productivity during the COVID-19 pandemic. SSRN Working Paper 20-129.
- Czymara, C. Z., Langenkamp, A., & Cano, T. (2020). Cause for concerns: gender inequality in experiencing the Covid-19 lockdown in Germany. *European Societies*, DOI: 10.1080/14616696.2020.1808692
- Del Boca, D., Oggero, N., Profeta, P., Rossi, M. C., Women's Work, Housework and Childcare. Before and During Covid-19. IZA Discussion Paper No. 13409.
- Deloitte. (2020). Understanding the pandemic's impact on working women raporu. <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/understanding-the-pandemics-impact-on-working-women.html>
- Etheridge, B., & Spantig, L. (2020). The gender gap in mental well-being during the Covid-19 outbreak: Evidence from the U., ISER Working Paper Series, No. 2020-08, University of Essex, Institute for Social and Economic Research (ISER), Colchester
- Farre, L., Fawaz, Y., Gonzalez, L. & Graves, J. (2020). How the Covid-19 lockdown affected gender inequality in paid and unpaid work in Spain. IZA Discussion Paper No. 13434.
- Flaherty, C. (2020). No room of one's own. <https://www.insidehighered.com/news/2020/04/21/early-journal-submission-datasuggest-covid-19-tanking-womens-research-productivity>
- Fortier, N. (2020). COVID-19, gender inequality, and the responsibility of the state. *International Journal of Wellbeing*, 10(3), 77-93. doi:10.5502/ijw.v10i3.1305
- Gross, T. (2020). Pandemic makes evident 'grotesque' gender inequality in household work. NPR. <https://www.npr.org/2020/05/21/860091230/pandemicmakes-evident-grotesque-gender-inequality-in-household-work>
- Herman, E., Nicholas, D., Watkinson, A., Rodríguez-Bravo, B., Abrizah, A., Boukacem-Zeghmouri, C., Jamali, H., Sims, D., Allard, S., Tenopir, C., Xu, J., Swigoń, M., Serbina, G. & Cannon, L., (2021). The impact of the pandemic on early career researchers: What we already know from the internationally published literature. *El profesional de la información*.
- Hochschild, A., & Machung, A. (2012). *The second shift: Working families and the revolution at home*. Penguin.
- İlkkaracan, İ., & Memiş, E. (2021). Transformations in the gender gaps in paid and unpaid work during the covid-19 pandemic: findings from Turkey. *Feminist Economics*. 27:1-2, 288-309, DOI: 10.1080/13545701.2020.1849764
- Jessen, J., & Waights, S. (2020). Effects of Covid-19 day care centre closures on parental time use: Evidence from Germany. <https://voxeu.org/article/covid-19-day-care-centre-closures-and-parental-time-use>
- Keser, A. (2009). *Çalışma Psikolojisi*, Bursa: Ekin Yayinevi, Birinci Baskı.
- Kitchener, C. (2020). Women academics seem to be submitting fewer papers during coronavirus. 'Never seen anything like it,' says one editor. *The Lily*. <https://www.thelily.com/women-academics-seem-to-be-submitting-fewerpapers-during-coronavirus-never-seen-anything-like-it-says-one-editor/>
- Minello, A. (2020). The pandemic and the female academic. *Nature*. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-01135-9>.
- Nash, M., & Churchill, B. (2020). Caring during Covid-19: A gendered analysis of Australian University responses to managing remote working and caring responsibilities. *Feminist Frontiers/Gender, Work and Organization*.
- Park, S., Guz, S., Zhang, A., Beretvas, N., Franklin, C. & Kim, J.S. (2020).

- Characteristics of effective school-based teacher delivered mental health services for children. *Social Work Practice*. 30 (4).
- Power, K. (2020). The Covid-19 pandemic has increased the care burden of women and families. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 16:1, 67-73, DOI:10.1080/15487733.2020.1776561
- Sığrı, Ü. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. 1. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Sutherland, J. A. (2010). Mothering, guilt and shame. *Sociology Compass*, 4, 310-321.
- Yıldırım, T. M., & Eslen-Ziya, H. (2021). The differential impact of COVID-19 on the work conditions of women and men academics during the lockdown. *Gender, Work & Organization*. 28(S1):243-249.
<https://news.illinois.edu/view/6367/809752>. 04 Eylül 2021 tarihinde erişildi.
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsy.2020.591142/full>. 04 Eylül 2021 tarihinde erişildi.
<https://www.health.harvard.edu/blog/not-a-staycation-isolating-at-home-affects-our-mental-health-and-what-to-do-2020041319519>. 01 Eylül 2021 tarihinde erişildi.
<https://www.medicalnewstoday.com/articles/how-do-stay-at-home-mandates-impact-mental-health>. 01 Eylül 2021 tarihinde erişildi.
<https://www.nber.org/papers/w27018>. 28 Ağustos 2021 tarihinde erişildi.
<https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-wide-wide-world-psychology/201705/should-you-set-clear-work-home-boundaries>. 10 Eylül 2021 tarihinde erişildi.
[https://www.thelancet.com/article/S0140-6736\(20\)30460-8/fulltext](https://www.thelancet.com/article/S0140-6736(20)30460-8/fulltext). 28 Ağustos 2021 tarihinde erişildi.
[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(20\)30460-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(20)30460-8/fulltext). 16 Eylül 2021 tarihinde erişildi.

Author Biography

Dr. Sevim, Gezegen Ünlü

Sevim Gezegen Ünlü received her bachelor and master degree in the Department of Labor Economics and Industrial Relations from Kocaeli University. She received her doctorate degree in the same department from Sakarya University on a thesis titled as “The effect of multiple roles on psychological well-being of working women at Turkey”.

DIJİTAL
DÖNÜŞÜMÜN ÖRGÜTSEL
YANSIMALARI
(İşletme ve Kamu Yönetimi Açısından Farklı Değerlendirmeler)

EXTENDED ABSTRACT

Covid-19 pandemic and online education regulations begin to transform the education system from so many angles. Working from home in the conditions of the COVID19 pandemic brings two phenomena to the forefront; the disappearance of the distinction between first (paid labor) and second shift (unpaid labor) and the effort to fulfill the requirements of these two shifts within one context (home). The aim of this study is to observe the change caused by these two phenomena in the scope of women teachers with multiple roles (as mother and wife). In line with this aim, exploratory research design has been preferred. Semi-structured interviews were conducted with 15 women teachers with multiple roles who were determined by the purposive sampling method.

Interviews were conducted by phone interviews during the period of distance education and Covid-19 Lockdowns. Voice recordings were taken with permission of the participants. All voice recordings immediately turned into text after the interview. For the data analysis Content analysis was preferred. In the frame of content analysis at first step obtained data were subjected to descriptive analysis. In the second step, the descriptive analysis results were subjected to categorical analysis. Based on the categorical analysis results, themes were created and interview data were grouped under these themes. According to the findings, working from home means fulfilling the multiple role requirements at the same time in one place. This has made the boundaries between working and non-working hours highly permeable. In the first shift workload has been increased because of some reasons; learning the distance education system technology; adapting the traditional face-to-face education system requirements and objectives to the distance education system, and increased communication with parents. In the second shift, the workload has also increased because of increased needs in childcare, house cleaning and cooking. Also, daily periods for rest decrease. According to the findings some factors made the boundaries between the first and second shift highly permeable. These factors are: (1) Classes are not at the same time every day of the week; (2) trying to meet the needs of the children and doing housework before, during and after the lessons; (3) parents can

call and text every day of the week and at any time of the day. For this reason, while teachers can deal with care work between classes, they also try to focus and prepare for the lessons while they cook. On the other hand, teachers also experience concentration problems.

In order to explain the concentration problem, the room context where teachers give lectures need to be discussed. The fact that most teachers do not have their own room and computer to give lectures. Besides most of the time, children who are in the same or adjoining rooms during the lecture try to communicate with their “mother”. Because of the communication requests from parents or school management, teachers also have concentration problems on care work. Online education provides a chance for all parents to closely observe the classroom environment with various techniques during the lecture. Increased surveillance levels for instance, intense communication between teachers and parents, may cause increased anxiety and possible burnout symptoms, especially for private school teachers. On the other hand, working from home can eliminate the chance of experiencing the psychological benefits (mood change, focus, etc.) of changing the context between home and school. In addition, it has been concluded that the possibility of role conflict between the roles of mother and teacher may increase during the period of working from home.

Keywords: Online Education, Working from Home, Covid-19, Teacher, Women